

1 אֵלִימָא תַּחְתִּי הָיָב – אם נאמר שהכוונה לדבר שהיה תחת הזב,
2 שהוא 'מדרס הזב', אין צורך לכתוב זאת, שהרי מֵהַפְסוּק (ויקרא טו
3 ה) 'וְאִישׁ אֲשֶׁר יַעַן בְּמִשְׁכְּבוֹ יִכְבַּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בְּמֵיִם וְטָמְא עַד הָעֶרֶב'
4 נִפְקָא – למדנו כבר דין זה, אֲלָא בהכרח כוונת הכתוב היא, שהַנּוֹגֵעַ
5 בְּכָל דָּבָר אֲשֶׁר יִהְיֶה הָיָב תַּחְתִּי יִטְמָא, וּמֵאִי נִיְהוּ – ומדוע הדבר
6 שהוב תחתיו, הוּא ה'עֲלִיּוֹן שֶׁל זָב' – בגד שהזב נושא ('הַנּוֹשֵׂא נִמְי
7 יִטְמָא, וּמֵאִי נִיְהוּ יִישָׂא, מֵאִי מְטַמָּא, 'הַנּוֹשֵׂא' כְּתִיב). ומכך שנאמר
8 (שם טו י) 'וְכָל הַנֶּגַע בְּכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַּחְתָּיו יִטְמָא עַד הָעֶרֶב הַהוּא'
9 אוֹתָם יִכְבַּס בְּגָדָיו' וגו', באופן שהתיבות 'טמא עד הערב' מפסיקות
10 בין 'הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו' ובין 'הנושא אותם', יש ללמוד
11 שְׁנִתְקוּ הַכְּתוּב – הכתוב ניתק את עליונו של זב מִטּוֹמְאָה הַמּוֹרָה
12 המוזכרת בהמשך הפסוק, וְהִבְיֵאוּ לִידֵי טוֹמְאָה קְלָה, והיינו שבא
13 הכתוב לזַמֵּר לָךְ, שְׁאִינוּ מְטַמָּא אדם ובגדים כמו בהמשך הפסוק,
14 אֲלָא מטמא רק אוֹכְלֵי וּמְשַׁקְּיָן.

15 שואלת הגמרא: אֲמַר – אולי נאמר שעליונו של זב מטמא אדם
16 ובגדים, ומה שהפסיקה התורה בין חלקי הפסוק, נִתְקוּ הַכְּתוּב
17 לעליונו של זב מִטּוֹמְאָה הַמּוֹרָה, דְּלֵא מְטַמָּא אָדָם לְטַמָּא בְּגָדִים
18 – שאם נגע בו אדם אינו מטמא את הבגדים שעליו וכן אם נגע
19 בבגדים שעל האדם, האדם אינו נטמא, אֲבָל אָדָם אוּ בְּגָדִים
20 הַנוֹגְעִים שֶׁל עֲלִיוֹנוֹ שֶׁל זָב, לִיִּטְמָא – הוא יטמא אותם.
21 משיבה הגמרא: מהלשון שֶׁאֲמַר קְרָא 'יִטְמָא', טוֹמְאָה קְלָה מְשַׁמְעַ
22 – משמע שנטמא רק בטומאה קלה, שאינה מטמאת אדם ובגדים.
23 התבאר לעיל (לב): שכוונת המשנה היא, שתחתונו של בועל נדה
24 דינו כעליונו של זב, שאינו מטמא אלא מאכלים ומשקים, לאחר
25 שהתבאר המקור שעליונו של זב אינו מטמא אלא מאכלים ומשקים,
26 הגמרא דנה מנין שזוהו הדין בתחתונו של בועל נדה.

27 מבררת הגמרא: וְתַחְתֻּנּוֹ שֶׁל בּוֹעֵל נְדָה, מְנַלָן שְׁאִינוּ מטמא אדם
28 ובגדים, אלא רק מאכלים ומשקים.
29 מבארת הגמרא: דִּתְנִיָא בברייתא, נאמר על בועל נדה (ויקרא טו כד)
30 יָאֵם שָׁב וּשְׁכַב אִישׁ אִתּוֹהּ וְתַהִי נְדָתָה עֲלָיו וְטָמְא שְׁבַעַת יָמִים' וגו',
31 ומלשון זו שטומאת נדתה עליו, 'כֹּל הַיְיָ לומר שיעלה מטומאתו
32 לְרַגְלָהּ – בסוף זמן נדתה, שאם בא עליה ביום השישי לנדתה, יוכל
33 לטבול ולהיטהר למחרת בלילה כמותה, תְּלִמּוּד לֹזְמַר – מלמדנו
34 הכתוב באומרו (שם) (יִטְמָא) [יִטְמָא] שְׁבַעַת יָמִים', שמשמע
35 שאפילו אם בא עליה ביום השביעי שלה, טמא שבעת ימים.

36 שואלת הברייתא: וְאֵם כֵּן מַה תְּלִמּוּד לֹזְמַר 'וְתַהִי נְדָתָה עֲלָיו'.
37 משיבה הברייתא: שֶׁיִּכְבֹּל הֵייתִי לומר שבוועל נדה לא יִטְמָא אָדָם
38 וְכָל חַרְס, תְּלִמּוּד לֹזְמַר 'וְתַהִי נְדָתָה עֲלָיו', מַה הֵיא – כמו שהנדה
39 עצמה מְטַמָּא אָדָם שְׁנוּגַעַת בוּ וְאִפִּילוּ בגדיו נטמאים, וְכָלִי חַרְס
40 שהיא מיטיה נטמא, אָף הוּא – בועל נדה, מְטַמָּא אָדָם שְׁנוּגַעַת בוּ
41 וְאִפִּילוּ בגדיו נטמאים, וְכָלִי חַרְס שהוא מיטט נטמא.

42 שואלת הברייתא: אִי – אם הוּא מְקִישִׁים בועל נדה לנדה, אולי קניש
43 אותם לענין נוסף ונאמר, מַה הֵיא עוֹשֶׂה מְשַׁבָּב וּמוֹשֵׁב – מטמאת
44 את הדברים שהיא שוכבת או יושבת עליהם, לְטַמָּא אָדָם לְטַמָּא
45 בְּגָדִים – עד שאותם דברים מטמאים אדם שנוגע בהם ואת הבגדים
46 שעליו, אָף הוּא – בועל נדה, עוֹשֶׂה מְשַׁבָּב וּמוֹשֵׁב לְטַמָּא אָדָם
47 לְטַמָּא בְּגָדִים.

48 משיבה הברייתא: תְּלִמּוּד לֹזְמַר (שם) 'וְכָל הַמְשַׁבָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב
49 עָלָיו וְטָמְא, שְׂאִין תְּלִמּוּד לֹזְמַר – שלכאורה לא היה הכתוב צריך
50 לומר 'וְכָל הַמְשַׁבָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא', שהרי כבר נאמר 'וְתַהִי
51 נְדָתָה עֲלָיו', ולמדנו מכך שדינו של בועל נדה כנדה, ובנדה עצמה
52 נאמר (שם טו כ) 'וְכָל הַנֶּגַע בְּמִשְׁכְּבָהּ יִכְבַּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בְּמֵיִם וְטָמְא
53 עַד הָעֶרֶב', ומה תְּלִמּוּד לֹזְמַר 'וְכָל הַמְשַׁבָּב אֲשֶׁר וְגו' שֶׁכַּב עָלָיו
54 יִטְמָא, בהכרח שְׁנִתְקוּ הַכְּתוּב למשכבו של בועל נדה מִטּוֹמְאָה
55 הַמּוֹרָה של משכב הנדה, וְהִבְיֵאוּ לִידֵי טוֹמְאָה קְלָה, לֹזְמַר לָךְ,
56 שְׁאִינוּ מְטַמָּא אֲלָא אוֹכְלֵי וּמְשַׁקְּיָן, ואינו חמור כמשכב הנדה
57 שנטמא גם אדם ובגדים שעליו.

58 מקשה הגמרא: פְּרִיךְ [הקשהו] רַב אַחָא, אֵימָא – לכאורה יש

59 לדרוש באופן אחר ולומר, נִתְקוּ הַכְּתוּב למשכבו של בועל נדה
60 מִטּוֹמְאָה הַמּוֹרָה וְהִבְיֵאוּ לְטוֹמְאָה קְלָה, רק לענין דְּלֵא לִיִּטְמָא
61 אָדָם לְטַמָּא בְּגָדִים – שאם נגע בו אדם לא יטמאו הבגדים שעליו,
62 אֲבָל אָדָם הַנוֹגֵעַ בוּ, וּבְגָדִים הַנוֹגְעִים בוּ, לִיִּטְמָא אותם. משיבה
63 הגמרא: אֲמַר רַב אֲפִי, 'יִטְמָא' טוֹמְאָה קְלָה מְשַׁמְעַ – משמע
64 שנטמא רק בטומאה קלה, שאינה מטמאת אדם ובגדים.

65 הגמרא חוזרת לתחילת הברייתא, שלמדה מהנאמר 'וְתַהִי נְדָתָה
66 עָלָיו', שבוועל נדה מטמא אדם וכלי חרס. מקשה הגמרא: מנין לנו
67 שבוועל נדה מטמא אדם וכלי חרס, אֵימָא – אמור לדרוש את הפסוק
68 כך, מה שנאמר 'וְתַהִי נְדָתָה עָלָיו', הוּא כְּלָל, שמשמע שדינו כנדה
69 לכל ענין, ומה שנאמר לאחר מכן 'וְכָל הַמְשַׁבָּב וְגו' יִטְמָא, הוּא פְּרָט,
70 שהתורה פירטה שמשכבו טמא, ואחת מהמדות שהתורה נדרשת
71 בהם היא, שכאשר נאמר כְּלָל וּפְרָט, אֵין כְּלָל אֲלָא מַה שְׁכַּפְרַט,
72 ונמצא שֶׁמְשַׁבָּב וּמוֹשֵׁב אֵין – הוא אכן מטמא, אבל מִידֵי אַחֲרֵינָא –
73 דבר אחר, כגון אדם וכלי חרס, לא מטמא.

74 משיבה הגמרא: אֲמַר אַבְיִי, מה שנאמר בפסוק (יִטְמָא) [יִטְמָא]
75 שְׁבַעַת יָמִים, מְפַסֵּיק את הַעֲנִיָן בין הכלל לפרט, ונמצא דִּתְנִיָא כְּלָל
76 וּפְרָט הַמְרוֹחֲקִין זֶה מִזֶּה, וְכָל מְקוּם שִׁישׁ כְּלָל וּפְרָט הַמְרוֹחֲקִין זֶה
77 מִזֶּה, אֵין דִּנְיָן אוֹתוֹ כְּמַדַּת 'כְּלָל וּפְרָט'.

78 הגמרא מביאה יישוב נוסף: רַבָּא אֲמַר, לְעוֹלָם דִּנְיָן – באמת כלל
79 ופרט המרוחקים זה מזה, דנים אותם כ'כלל ופרט', אבל מה שנאמר
80 'וְכָל הַמְשַׁבָּב' רִיבּוּיָא הוּא – הוא לשון ריבוי ולא לשון פרט, ונמצא
81 שאין כאן כלל ופרט, ואפשר ללמוד מהכתוב 'וְתַהִי נְדָתָה עָלָיו',
82 שבוועל נדה מטמא אדם וכלי חרס.

83 הגמרא דנה במה שהתבאר בברייתא, שבוועל נדה הוקש לנדה.
84 מקשה הגמרא: מִתְקִיף לָהּ רַבִּי יַעֲקֹב, כִּיּוֹן שהוקש בועל נדה לנדה,
85 אֵימָא בְּהֵיא – היה לנו להקיש אותו אליה עוד ולומר, מַה הֵיא לֵא
86 הַלְקָתָה בָּהּ בֵּין מְנַעֵה לְמְשַׁבָּבָה, לענין לְטַמָּא אָדָם וְלְטַמָּא בְּגָדִים,
87 אלא בשני המקרים טומאתם שוה, ויוצא בכך הדבר לְחִוּמָרָא, שבין
88 מגעה ובין משכבו מטמאים אדם ובגדים שעליו, אָף הוּא לֵא
89 תְּחִלּוּקָה בּוּ בֵּין מְנַעֵה לְמְשַׁבָּב, לענין לְטַמָּא אָדָם וְלְטַמָּא בְּגָדִים,
90 ובהו יצא הדבר לְקוּלָא, שלא יטמא אדם לטמא בגדים, שהרי לגבי
91 משכבו למדנו שאינו מטמא אדם לטמא בגדים, ואם כן הוא הדין
92 למגוע, שאם נגע באדם לא יטמא את הבגדים שעליו. משיבה
93 הגמרא: אֲמַר רַבָּא, הַהִיקֵשׁ הוּא מִהַתִּיבוֹת (שם) 'וְתַהִי נְדָתָה עָלָיו',
94 ותיבת 'עָלָיו' הַמְעֵינּוּ – להחמיר עליו מְשַׁמְעַ, ולא להקל.
95 שנינו במשנה: והכותים מטמאים משכב תחתון כעליו, מְפַנֵּי שְׁהֵן
96 בּוֹעֲלֵי נְדוֹת וכו'.

97 מקשה הגמרא: אֲטוּ בּוֹלָהוּ – וכי כל הכותים בּוֹעֲלֵי נְדוֹת נִיְהוּ, הרי
98 חלקם פנויים שאינם בועלים. משיבה הגמרא: אֲמַר רַבִּי יַצְחָק
99 מְנַלָּהּ, בְּנִשְׂוֹאֵין שְׁנוּ – באמת המשנה עוסקת דווקא בנשואים.
100 שנינו במשנה: וְהֵן יוֹשְׁבוֹת עַל כָּל דָּם בּוֹ.

101 הברייתא מבארת את הקלוקל שבהנהגת הכותיות: תְּנִיָא בברייתא,
102 אֲמַר רַבִּי מֵאִיר, אֵם הֵן הֵיוּ יוֹשְׁבוֹת יְמֵי טוּמְאָה עַל כָּל דָּם דָּם שְׁהֵן
103 רואות, שכאשר רואות דם ירוק יושבות עליו, ואם משתנה הדם
104 לאדום מתחילות למנות שוב [משום שהן רק מסופקות אם דם ירוק
105 טמא], אֵין בכך תקלה, ואדרבה, תְּקִנָה גְדוּלָה הֵיא לָהֶן, אֲלָא שאינן
106 עושות כן, אלא מונות מהאיייה הראשונה כשאר נשים [משום
107 שפשוט להן שדם ירוק טמא כמו אדום], והוּא קִילְקוּלָן שֶׁלְּפַעֲמִים
108 רואות דם אָדוּם שהוא טמא, וּמְשַׁלְּמוֹת אוֹתוֹ לָדָם יְרוֹק שהוא
109 טהור, כגון שרואה דם ירוק וסבורה שהיא טמאה, ומונה שבעה ימים,
110 וביום החמישי רואה דם אדום, וממשיכה למנות רק שני ימים נוספים
111 להשלים לשבעה ימים מראייתה הראשונה, ובאמת צריכה לספור
112 שבעה ימים מראייתה השניה, ורק אז יכולה לטבול.

113 מוסיפה הברייתא: דְּרַב אַחַר שִׁמְחַמְתוּ הכותים נחשבים כבוועלי
114 נדות, משום שמנהגן הוא, שכאשר נעשית זבה גדולה [שראתה
115 שלשה ימים לאחר שבעת ימי הנדות], וצריכה לספור שבעה נקיים,
116 אינה סופרת שבעה ימים שלמים כראוי, אלא יוֹם שְׁפּוֹסְקָתָה בּוּ

ביאור בדרך אפשר

1 היהודים והיהדות ומפְלֵמְקוֹם למרות שלא שינו את עמדתם ונשאו
 2 בתוקפם הַכְרָחוּ לְסִיעַ (ועל־יְדֵי הַתְקַף שְׁלָהֶם עצמו והשתמשו
 3 בכוחם ובתקפם) בַּשְּׁחֹרֹר וּבַגְּאֻלָּה⁵⁴. ועל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטְּלָה
 4 הַמְחֻצָּה בֵּין הַתַּחְתּוֹנִים
 5 לְעֵלְיוֹנִים, לְאַפְלָא
 6 שְׁמֵאלָא בִּימִינָא כפי
 7 שנתבאר שכאשר יש התגלות
 8 ניסית של השגחה פרטית
 9 אלוקית בתוך גרדי הטבע הדבר
 10 מורה על שילוב של 'תחתונים'
 11 ועליונים' והתכללות שמאל
 12 (גבורות) בימין (חסד). ועל־
 13 יְדֵי־זֶה נִתַּן לְאַחֲרֵי־זֶה
 14 לאחר גאולתו של הרבי מהמאסר
 15 והגלות הפֶּחַ לְכָל אָחָד
 16 וְאַחַד מִיִּשְׂרָאֵל, שגם אצלו
 17 יהיה מעין זה כי יהיה בכוחו
 18 לְבַטֵּל הַמְחֻצָּה בֵּין עֶסֶק בְּדַבְרֵי הַרְשׁוֹת (תחתונים) לְקִיּוֹם
 19 הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת ('עליונים'), שְׁגַם בְּעֵינָיִי הַרְשׁוֹת יָאִיר אֹר

ביאור בדרך אפשר

20 הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, וְזֶה נַעֲשֶׂה הַכְּנָה קְרוּבָה לְקִיּוֹם הַיְעוֹד⁵⁵
 21 הנבואי שנאמר על ימות המשיח וּנְגִלָה כְּבוֹד הַיְוָי' שיתבטלו ההעלמות
 22 וההסתרים והצמצומים על האור האלוקי וְרָאוּ כָּל בָּשָׂר יַחְדָּיו כִּי פִי
 23 הַיְוָי' דִּבֶּר, שהחיות של כל
 24 העולמות והנבראים היא חיות
 25 אלוקית שְׁגַם הַבָּשָׂר
 26 הַגְּשָׁמִי התחתון ביותר יִרְאֶה
 27 אֱלֹקוֹת⁵⁶ באופן הנעלה ביותר
 28 והרי זה חיבור ושילוב מלא בין
 29 'מעלה' ר'מטה'. וְכָל זֶה
 30 נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הָאוֹתוֹת
 31 וּמוֹפְתִים שְׁעַל־יְדֵי
 32 הַצְּדִיקִים, כמובא לעיל מספר
 33 התניא שהצדיקים מגלים אלוקות
 34 בעולם היינו שְׁמַמְשִׁיכִים
 35 בְּטַבַּע עם כל הגדרים שבו
 36 גְּלוּי אֱלֹקוֹת שְׁלִמְעָלָה
 37 מְהַטְבֵּעַ ולמעלה מכל ההגבלות, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּימֵים הָהֵם בחג
 38 הגאולה י"ב תמוז בשנת תרפ"ז, כך יהיה בְּזִמְנָא הַזֶּה.

(54) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1065 ואילך. ח"ח ע' 121. 55) ישע"י מ, ה. 56) ראה תו"ח תצוה תפב, א ואילך [בהוצאה החדשה – שכת, ב]. שער האמונה פכ"ה. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 37 (הערה 72).

המשך ביאור למס' נדה ליום שבת קודש עמ' א

1 מלראות, סוֹפְרָתוֹ ומחשיבה אותו לְמַנְן שְׁבַעָה נקיים, ואפילו אם
 2 הפסיקה לראות באמצע היום, מחשיבה את מקצת היום שנשאר
 3 למנן שבעה נקיים.
 4 הגמרא מביאה קושיא על דברי הברייתא: מִתְקִיף לָהּ רְמִי בַר חֲמַא,
 5 וְהַכְּפָרְנוּ – מזה הפסול בכך שמחשיבה את מקצת יום זה כיום נקי,
 6 וְאַנְן נְמִי נִיִּסְפְּרִיהּ – ואף אנו צריכים להחשיב אותו כיום נקי,
 7 דְּקִיּוּמָא לָן – שהרי מקובל בדינו (פסחים ד.) שִׁמְקַצֵּת הַיּוֹם נחשב
 8 כְּכוֹלוֹ, ונמצא שאם מקצת היום נקי, כאילו כולו נקי.
 9 רבא משיב בקושיא: אָמַר רְבָא לרמי בר חמא, אִם בְּן כַּדְבָּרִיךְ, שגם
 10 לענין שבעה נקיים נאמר הכלל שמקצת היום ככולו, שְׁכַבְתָּ זְרַע
 11 דְּקִתְרָא בְּיֻבְבָה יְחִיב מִשְׁכַּחַתָּ לָהּ – איך שייך הדין ששינוי בברייתא
 12 (לעיל כב.), שוב שהתחיל לספור שבעה נקיים וראה קרי סותר את
 13 אותו היום (ולא יותר), וְהָא – והרי בדרך כלל נשאר מקצת מהיום
 14 לאחר שראה קרי, ואותו מקצת הוא טהור, וכיון שִׁמְקַצֵּת הַיּוֹם
 15 כְּכוֹלוֹ יחשב לו יום זה לספירתו, ולא יצטרך לספור יום נוסף, וכיון
 16 שנאמר בתורה שוב שראה קרי סותר את אותו היום, בהכרח שלגבי
 17 ספירת שבעה נקיים לא נאמר הכלל שמקצת היום ככולו.
 18 משיב רמי בר חמא להעמיד את קושייתו: אִי דְּהוּאִי בְּפִלְגָא דְּיוּמָא
 19 הָבִי נְמִי – באמת אם הזב ראה קרי באמצע היום אינו סותר, משום
 20 שמקצת היום ככולו, וְהָבִי בְּמֵאִי עֶסְקִינָן – וכאן, שאמרה התורה
 21 שוב שראה קרי סותר, במה מדובר, דְּהוּאִי – כשראה קרי סְמוּךְ
 22 לְשִׁקְעַת הַחֲמָה, ומיד לאחר מכן שקעה החמה, ולא היה מקצת

23 היום בטהרה, ונמצא שאין כאן יום נקי, אך באמת הכלל שמקצת
 24 היום ככולו נאמר גם לענין שבעה נקיים.
 25 משיב רבא לרמי בר חמא בתמיהה: וְלִיקוּם וְלִימָא לִיהּ לְקִרָא – וכי
 26 אנו יכולים לדחוק ולהעמיד את הפסוק, כִּי כְּתִיבָא סְמוּךְ לְשִׁקְעַת
 27 הַחֲמָה כְּתִיבָא – שהוא נאמר דווקא כשראה קרי סמוך לשקיעת
 28 החמה, הרי בפשטות הכתוב מדבר גם באופן שישאר מקצת היום נקי,
 29 ובהכרח שלגבי שבעה נקיים לא נאמר הכלל של מקצת היום ככולו.
 30 משיב רמי בר חמא להעמיד את קושייתו: אִין – אכן כך, עַל כְּרִתְךָ
 31 שְׁכַבְתָּ לְקִרָא דְּהָיָהוּ דְּחִיק וּמוֹקֵי אֲנַפְשִׁיהּ – בהכרח עליך להניח
 32 לפסוק לדחוק ולהעמיד את עצמו באופן זה, שמתוך שבכל מקום
 33 הכלל הוא שמקצת היום ככולו, בהכרח שהפסוק דיבר באופן שראה
 34 קרי סמוך לשקיעת החמה, וכאילו הדבר מפורש בפסוק, ונשארת
 35 הקושיא מדוע אין אומרים לענין ספירת נקיים שמקצת היום ככולו.
 36 הגמרא מביאה דין ודברים נוסף בין רמי בר חמא לרבא: בְּעֵי –
 37 הסתפק רְמִי בַר חֲמַא, וְזֶה הַסּוֹפֵר שבעה נקיים ופּוֹלְטָת שְׁכַבְתָּ
 38 זְרַע, מֵהוּ שִׁתְּקַתּוֹר בְּיֻבְבָה – האם דבר זה סותר את ספירתו וצריכה
 39 לספור שנית.
 40 מבאר רמי בר חמא את הספק: רִיבָא הָיָה וְסוֹתְרָת – האם הדין
 41 שפולטת שכבת זרע טמאה (שבת פו.), הוא משום שהתורה חידשה
 42 שהיא כמו זכר הרואה קרי, ואם כן היא סותרת את השבעה נקיים,
 43 כמו זב הרואה קרי,

59 מספרת הגמרא: שְׁבִקְיָהּ - עזב רב פפא את מארחו שבייש אותו, ואתא לְקַמְיָהּ - ובא לפני דְרַב שִׁימֵי בַר אֲשִׁי, וסיפר לו מזה שאירע. 60 אָמַר לִיָּה רב שימי לרב פפא, מַאי מַעְמָא לֹא מְשַׁנֵּית לִיָּה - מדוע לא תירצת לו באופן אחר, שמשנתנו ושאומרת שלא שורפים תרומה שנגעה במדרס הכותי, מדברת בְּכוֹתֵי שְׁפִיבְל וְעֵלָה מטבילתו, וְאָחַר כך דְרַס עַל בְּגָדֵי חֵבֵר, וְאִזְלוּ - והלכו אותם בְּגָדֵי חֵבֵר וְנָגְעוּ בְּתְרוּמָה, ובאופן זה אין שורפים את התרומה. 65 מבאר רב שימי טעם הדבר: דַּאי - שאם נאמר שישרפו את התרומה מְשׁוּם מְטַמְּאֵת עִם הָאֲרִיץ, הָא מְבִיל לִיָּה - הרי אותו כותי טבל כעת ואינו טמא, וְאִי - ואם נאמר שישרפו את התרומה מְשׁוּם החשש שהכותי הוא בּוֹעֵל נְדָה, והוא בתוך שבעת ימי טומאתו ולא הועילה טבילתו, יש לדחות שיש כאן שני ספיקות, א. סָפֵק בְּעַל בְּקָרוֹב - יתכן שאותו כותי בעל לאחרונה את אשתו, סָפֵק לֹא בְּעַל בְּקָרוֹב, וכבר עברו ימי טומאתו, וטבילה זו סתירה אותו. ב. וְאִם תִּמְצֵי לִזְמַר - וגם אם נאמר ששָׁעֵל בְּקָרוֹב, סָפֵק הַשְּׁלִימִתּוֹ לְדַם יְרוּק - יתכן שאירע לאשתו מקרה זה, שראתה דם ירוק והתחילה למנות, ואחר כך ראתה דם אדום והמשיכה למנות מהזמן הראשון, ולפי צד זה לא הועילה טבילתה, והיא ובעלה טמאים, סָפֵק לֹא הַשְּׁלִימִתּוֹ - אולם יתכן שלא קרה לה מקרה זה, והיא ובעלה טהורים, וְהוּי סָפֵק סְפִיקָא, וְאִסְפִּיק לֹא לְשׂוֹפֵינָן תְּרוּמָה - וכשיש שני צדדים להתיר לא שורפים תרומה. 79 מקשה רב פפא לרב שימי: וְתִיבּוּק לִיָּה - הרי גם בלא החששות הנוכחים יש לשרוף את התרומה, מְשׁוּם שכאשר עלה הכותי מן הטבילה ולבש את בגדיו, נטמא מבגדיו שהם בְּגָדֵי עִם הָאֲרִיץ, וְחֹזֵר ומטמא את בגדי החבר שדורס עליהם, דַּאֲמַר מַר - שהרי שנינו במשנה (תגינה יח). בְּגָדֵי עִם הָאֲרִיץ מְדַרְס לְפִרְשֵׁינָן - כמו שמדרס הזב מטמא אדם ובגדים, כך בגדי עם הארץ מטמאים בגדי פרושים ואלו שקיבלו על עצמם לאכול חולין בטהרה. 86 אָמַר לִיָּה רב שימי לרב פפא, מדובר בְּכוֹתֵי שֶׁדַרְס עַל בְּגָדֵי החבר כשהוא עָרוֹם, שעדיין בגדיו לא טימאו אותו.

משנה

89 המשנה מבארת את דין בנות הצדוקים, שגם הם כופרים בתורה שבעל פה כמו הכותים. 90 בְּנוֹת צְדוּקִין הַכּוֹפְרִים בתורה שבעל פה, בְּזִמְנָן שְׁנֵהֲנוּ לְלֶבֶת בְּדַרְכֵי אֲבוֹתֵיהֶן (הצדוקין) הָרִי הֵן בְּחֻזְקַת נְדוּת כְּבוֹתֵיהֶן, אֲךָ אִם פִּרְשׁוּ מִדַּרְכֵי אֲבוֹתֵיהֶן, והתלו לְלֶבֶת בְּדַרְכֵי יִשְׂרָאֵל, הָרִי הֵן כִּישְׂרָאֵלִיּוֹת כשרות, ואינן בחזקת נדוּת. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר, לְעוֹלָם הֵן כַּבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל, עַד שִׁפְרָשׁוּ - אלא אם כן נדע שפרשו מדרכי ישראל לְלֶבֶת בְּדַרְכֵי אֲבוֹתֵיהֶן.

גמרא

99 אִיבְעִינָא לָהּוּ - נסתפקו בני הישיבה, לדעת תנא קמא שמחלק בבנות צדוקים ושההולכות בדרכי אבותיהן דינן ככותיות, וההולכות בדרכי ישראל דינן כישראליות, סְתָמָא מַאי - מה הדין בסתם בת צדוקים, שאיננו יודעים אם הולכת בדרכי אבותיה. 102 הגמרא מבקשת לפשוט את הספק: תַּא שְׁמַע רַאִיָּה מַמָּה שְׁשִׁנֵּינוּ בַּמִּשְׁנָה, בְּנוֹת צְדוּקִין, בְּזִמְנָן שְׁנוֹהֲנוּ לְלֶבֶת בְּדַרְכֵי אֲבוֹתֵיהֶן הָרִי הֵן כְּבוֹתֵיהֶן, ומשמע שדווקא באופן זה דינן ככותיות, הָא סְתָמָא - אבל בסתם דינן כישראליות. 106 דווחה הגמרא: אִימָא סִיפָא - אמרו את המשך המשנה, פִּרְשׁוּ לְלֶבֶת בְּדַרְכֵי יִשְׂרָאֵל הָרִי הֵן כִּישְׂרָאֵלִיּוֹת, ומשמע שדווקא באופן זה דינן כישראליות, הָא סְתָמָא דינן כְּבוֹתֵיהֶן. מסיקה הגמרא: אִלָּא בהכרח, מִהָא לִיבָא לְמַשְׁמַע מִיָּנָה - מדברי המשנה הללו אין לפשוט את הספק. 111 הגמרא פושטת את הספק מהמשך דברי המשנה: תַּא שְׁמַע, דְּתַנְּנָן בַּהֲמִשְׁךְ הַמִּשְׁנָה, רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר, לְעוֹלָם הֵן כִּישְׂרָאֵל עַד שִׁפְרָשׁוּ לְלֶבֶת בְּדַרְכֵי אֲבוֹתֵיהֶן, והיינו שבא רבי יוסי ללמד שבסתם דינן

1 אִזְ דִּילְמָא פולטת טמאה משום שנוגעת הִתָּה בשכבת זרע, וְדִינָה כנוגעת בשאר הטומאות שלא סְתָרָה מִנִּיהָ. 2 אָמַר רַבָּא לרמי בר חמא, לְפָנֵם חוֹרְפָא שְׁבִשְׁתָּא - מרוב חריפותך לא עיינת בשאלתך, שהרי נְהִי נְהִי דְסְתָרָה - גם אם נאמר שהיא 'רואה' וסותרת, כְּמָה יָמִים תִּסְתָּר, הָרִי אִין לומר שֶׁתִּסְתָּר את כל הַשְּׁבִעָה יָמִים, שהרי דִּיה בְּבוֹעֵלָה - אין להחמיר בה יותר מבועלה, חזב שראה קרי בתוך מנין הנקיים, סותר רק יום אחד. ואין לומר שֶׁתִּסְתָּר רק יום אֶחָד כְּבוֹעֵלָה, שהרי 'וְאֶחָד תִּמְהַר' אָמַר רַבְּהִינָא - התורה אומרת לגבי זבה (ויקרא טו כח) וְסִפְרָה לָהּ שְׁבַעַת יָמִים וְאֶחָד תִּטְהַר, ומתיבת 'אֶחָד' משמע שצריך שיהיה זמן אחד שהוא אֶחָד לְבוֹיָן - לאחר שבעת הימים ביחד, והיינו שהשבעה ימים יהיו רצופים, שְׁלֹא תִהְיֶה מְטַמְּאָה מִסְּפִיקַת בִּינֵיהֶם, ואם היא סותרת יום אחד, נמצא שהימים אינם רצופים, ובהכרח שאינה סותרת באופן זה. משיב רמי בר חמא לרבא: וְלִימְעַמְיָךְ - ולשיטתך שאתה מקשה כן, זָב גּוֹפִיָּה הִכִּי סְתָר - איך זב עצמו שראה קרי סותר יום אחד, הרי וְסִפְרָה לוֹ שְׁבַעַת יָמִים לְמִתְהַרְתּוֹ 'אָמַר רַבְּהִינָא' אָמַר רַבְּהִינָא לְגַבִּי זָב (שם טו יג), ומהלשון 'לטהרות' משמע שכל הימים יהיו טהרה אחת, שְׁלֹא תִהְיֶה מְטַמְּאָה מִסְּפִיקַת בִּינֵיהֶן, ואם סותר יום אחד אין טהרתו רצופה, אִלָּא בהכרח מַאי אִית לָךְ לְמִמַּר - מה יש לך ליישב, שהתורה מקפידה רק שְׁלֹא תִהְיֶה מְטַמְּאָה וְיָכָה מִסְּפִיקַת בִּינֵיהֶן, ואכן אם רואה זיבה סותר כל מנינו, אבל אם רואה קרי אף פסוּתָה יום אחד, אין זה נחשב הפסקה, ואם כן הָכָא נְהִי לְגַבִּי זָב שפולטה שכבת זרע באמצע ספירתה, יתכן שסותרת בכך יום אחד, ומכל מקום אין חסרון בכך שהימים אינם רצופים, משום שהתורה מקפידה רק שְׁלֹא תִהְיֶה מְטַמְּאָה וְיָכָה מִסְּפִיקַת בִּינֵיהֶן, אבל טומאה אחרת יכולה להפסיק. שנינו במשנה: וְאִין חִיבִין עֲלֵיהֶן עַל בֵּיאת מְקַדְשׁ וכו'.

27 מספרת הגמרא: רַב פָּפָא אִיקְלַע - הודמן לְמָקוֹם שִׁשְׁמוּ תְּנֹאֵךְ, אָמַר, אִי אִיבָא צוֹרְבָא מְרַבְּנָן הָכָא - אם יש כאן תלמיד חכם, אִיזִיל אִקְבֵּל אִפִּיָּה - אלך ואקבל פניו. אָמְרָה לִיָּה הָיִיא סְבִתָּא ו-זְקֵנָה אחת, אִיבָא הָכָא צוֹרְבָא מְרַבְּנָן וְרַב שְׁמוּאֵל שְׁמִיָּה - יש כונה תלמיד חכם ששמו רב שמואל, וְתַנִּי מְתַנִּיתָא - והוא שונה בריותו, יְהֵא רַעְוָא דְתַהֲוִי כְּוֹתִיָּה - יהיה רצון שתהיה כמותו. אָמַר רב פפא לעצמו, מְדַקְמְכֵרְכִי לִי בְּגוּוּיָה - מכך שמבכרים אותי שאהיה כמותו, שְׁמַע מִיָּנָה - מוכח שִׁירָא שְׁמִים הוּא. אִזִּיל לְנַבְיָה - הלך רב פפא לבקר, רָמָא לִיָּה תוֹרָא - שחט רב שמואל שור לכבוד רב פפא, ומיד רָמָא לִיָּה מְתַנִּיתִין אֶהְדְּרִי - הקשה לו סתירה במשניות.

38 וכך הקשה רב שמואל: תַּנְּנָן בַּמִּשְׁנָה, אִין חִיבִין עֲלֵיהֶן עַל בֵּיאת מְקַדְשׁ - הנכנס לבית המקדש כשהוא לבוש בבגדים שכתי שוב עליהם, אינו חייב קרבן, וְאִין שוֹרְפִין עֲלֵיהֶן אֶת הַתְּרוּמָה שנגעה בהם, מִפְּנֵי שְׁמוּמְאָתָהּ שֶׁל אֵשֶׁת הַכּוֹתִי הִיא רַק מִסְּפִיקָה, שהרי אין אנו יודעים אם היא נדה, אִלְמָא מִסְּפִיקָא לֹא שְׁרַפִּינָן תְּרוּמָה - ומבואר שיש בגדי כותים שהם ספק טמאים לא שורפים תרומה, וְרַמְיָנָהּ - ויש להקשות על כך מהמשנה (טהרות פ"ד מ"ה) שאומרת, עַל שֵׁשֶׁה סְפִיקוֹת שֶׁל טוּמְאָה שוֹרְפִין אֶת הַתְּרוּמָה, ואחד מהם הוא עַל סָפֵק בְּגָדֵי עִם הָאֲרִיץ, שאם בגדי עם הארץ נגעו בתרומה שורפים אותה, משום שחוששים שאותו עם הארץ היה טמא, ואם כן קשה, מדוע אין שורפים תרומה שנגעה בבגד ששכב עליו כותי, הרי כותי הוא עם הארץ, ועל בגדי עם הארץ שורפים תרומה.

50 רב פפא התפלל תפילה קצרה, והשיב על הקושיא: אָמַר רַב פָּפָא, יְהֵא רַעְוָא דְלְתַאכִּיל הָאִי תוֹרָא לְשִׁלְמָא - יהי רצון ששור זה יאכל בשלום, הָכָא בְּמַאי עֲסָקִינָן - כאן, במשנתנו, במה מדובר, כְּבוֹתֵי 'חֵבֵר' - שאינו עם הארץ, ובגדיו אינם בגדי עם הארץ.

54 השיב רב שמואל בשאלה: אם מדובר בכותי חֵבֵר, בּוֹעֵל נְדָה מְשׁוּיָה לִיָּה - וכי אתה מחשיב אותו כבוועל נדה, הרי ודאי שאין לחשוש לכך, ובהכרח שהמשנה שמחשיבה אותו כבוועל נדה עוסקת בכותי עם הארץ, וחזרת הקושיא ממה ששנינו ששורפים תרומה על בגדי עם הארץ.

המשך ביאור למס' נדה ליום שני עמ' ב

1 –כשנטמאון פֿשאר טומאות כגון טומאת מת ושרץ, לא לישלחו.
 2 מתרצת הגמרא: אָמַר קָרָא 'מִזְכָּר' ודורש זאת רב כמו 'מן הזכר',
 3 שמה שמייעטה התורה טומטום ואנדרוגינוס מדין שילוח הוא רק
 4 מִטוּמְאָה הַפּוֹרְשֶׁת מִן גּוֹפוֹ שֶׁל הַזָּכָר.
 5 מוסיפה הגמרא להקשות על דברי רב: וְכֵן הֵיכָא דְכָתִיב – וְכִי בָכַל
 6 מְקוּם שְׁנֵי אֲמָר 'מִזְכָּר עַד נִקְבָּה' לְמַעוּטֵי טוּמְטוּם וְאַנְדְרוֹגִינּוּס הוּא
 7 דְאָתָא – הַפְּסוּק בֵּא, וְהָא גַבֵּי עֲרֵכִין – באומר ערכי עלי או ערך
 8 פלוני עלי, שעליו לשלם להקדש כפי הערך הקצוב בפרשת ערכין,
 9 דְכָתִיב בּו תִּיבַת הַזָּכָר, שְׁנֵי אֲמָר (ויקרא כז ב-ד) 'אִישׁ כִּי יִפְלֵא נֶדֶר
 10 בְּעַרְפָּךְ נִפְשֶׁת לַה' וְהָיָה עֲרַפְךָ הַזָּכָר מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן שְׁשִׁים
 11 שָׁנָה וְהָיָה עֲרַפְךָ חֲמִשִּׁים שָׁקֶל כֶּסֶף בְּשָׁקֶל הַקֹּדֶשׁ וְאִם נִקְבָּה הוּא וְהָיָה
 12 עֲרַפְךָ שְׁלֹשִׁים שָׁקֶל, וְתִגְיָא בְּבֵרִיתָא, מִמָּה שְׁנֵי אֲמָר 'הַזָּכָר' וְלֹא 'זָכָר'
 13 בְּלֹא הָאוֹת ה"א. לְמַדִּים שְׁדוּקָא בּוֹכֵר יֵשׁ דִּין עֲרֵכִין, וְלֹא בְּטוּמְטוּם
 14 וְאַנְדְרוֹגִינּוּס שְׁהֵאֹמֵר עֲרַךְ אַחַד מֵהֶם עָלֵי אֵינּוּ מִשְׁלֵם כְּלוּם לְהַקְדֵּשׁ.

15 ממשיכה הברייתא ודורשת: יָכוֹל הֵיית לְפָרֵשׁ שְׁמִיעֵטָה הַתּוֹרָה רַק
 16 שְׁלֹא יִהְיֶה נֶעֱרַךְ הַטּוּמְטוּם או האנדרוגינוס בְּעֶרְךָ הַקְּצוּב בְּאִישׁ זָכָר,
 17 אֲבָל יִהְיֶה נֶעֱרַךְ בְּעֶרְךָ הַקְּצוּב בְּאִשָּׁה, תְּלִמּוּד לְזָמֵר 'הַזָּכָר' וְאִם
 18 נִקְבָּה, שְׁתִּיבַת 'אִם' מִיִּתְרַת לְלַמְדוֹ שְׁדוּקָא עַל זָכָר וְדָא וְנִקְבָּה
 19 וְדָאִית הַאוֹמֵר עֲרַךְ אַחַד מֵהֶם עָלֵי מִשְׁלֵם עֲרָכּוֹ לְהַקְדֵּשׁ, וְלֹא עַל
 20 טוּמְטוּם וְאַנְדְרוֹגִינּוּס. מְדִיִּיקַת הַגְּמָרָא מִהַבְּרִיתָא: מְבוּאֵר בְּבֵרִיתָא
 21 דְמַעְטָא שְׁמַמְעֵט טוּמְטוּם וְאַנְדְרוֹגִינּוּס מִשּׁוּם דְכָתִיב 'הַזָּכָר' וְאִם
 22 נִקְבָּה וְיִתְרָה בְּכָךְ אֵת אוֹת ה"א וְתִיבַת 'אִם' וְלֹא כְּתוּבָה זָכָר וְנִקְבָּה,
 23 וּמִשְׁמַע הָא מְזָכָר וְנִקְבָּה' לֹא מְמַעַט – שְׁמִתִּיבּוֹת זָכָר וְנִקְבָּה' עֲצֵמָם
 24 אֵין לְמַדִּים לְמַעַט טוּמְטוּם וְאַנְדְרוֹגִינּוּס, וְאֵין מִיעַט רַב מִתִּיבּוֹת אֵלוֹ.
 25 מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: אֲכַן גַּם בְּלֹא יִתּוֹר בְּפִסּוּק יֵשׁ לְמַעַט טוּמְטוּם
 26 וְאַנְדְרוֹגִינּוּס מִתִּיבּוֹת זָכָר וְנִקְבָּה, וְמָה שְׁלֵגֵי עֲרֵכִין צֵרִיךְ יִתּוֹר בְּכּוּדֵי
 27 לְמַעַטָם, מִשּׁוּם דְהֵוּא זָכָר וְנִקְבָּה' שְׁנֵי אֲמָר לְגַבֵּי עֲרֵכִין מְכַעֵי לִיָּה –
 28 נֶצֶר

המשך ביאור למס' נדה ליום שבת קודש עמ' ב

1 כִּי־שְׂרָאֵל, מִכְּלָל – וִישׁ לְלַמּוּד מִכָּךְ דְתִנָּא קָמָא סָבַר, שְׁבִקְתָּמָא דִּינָן
 2 כְּפּוֹתִיזוֹת, שְׁהָרִי מִשְׁמַע שְׂרָבִי יוֹסִי בֵּא לְחִלּוּק עַל תְּנֵא קְמֵא. מְסִיקָה
 3 הַגְּמָרָא: שְׁמַע מִיָּה – אֲכַן מוֹכַח מִכָּךְ שׁוּדָה דַּעַת תְּנֵא קְמֵא.
 4 הַגְּמָרָא מְבִיאָה מַעֲשֵׂה בַעֲנִין בְּנוֹת הַצְּדוּקִים: תִּנּוּ רַבִּין בְּבֵרִיתָא,
 5 מַעֲשֵׂה בְּצִדּוּקֵי אַחַד שְׁסַפֵּר – שְׁדִיבַר עִם בְּהֵן גְּדוֹל בְּשׁוּק, וְנִתְּנָה
 6 צִנּוּרָא – טִיפַת רוּק מִפִּי שֶׁל הַצְּדוּקֵי, וְנִפְלָה לְבִהֵן גְּדוֹל עַל בְּגָדָיו,
 7 וְהוֹרִיקוּ –[וְנַעֲשׂוּ יִרוּקוֹת] פְּנֵי שֶׁל הַבְּהֵן גְּדוֹל, מְרׁוּב צַעְרוֹ עַל
 8 שְׁנַטְמָאוֹ בְּגָדָיו, וְקָדְם הַכְּהֵן גְּדוֹל וְבֵא אֲצֵל אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל הַצְּדוּקֵי, וְשָׂאֵל
 9 אוֹתָהּ אִם אֵירַע לָהּ מַעֲשֵׂה שְׂרָאָתָה דֵם יִרוּק וְהַשְׁלִימָה עָלֵי דֵם
 10 אֲדוּם, אָמְרָה לֹא הַצְּדוּקִית עַל עֲצֻמָּה וְחִבְרוּתִיהּ, שְׂאָף עַל פִּי שְׁנֵשִׁי
 11 צִדּוּקִים הֵן, מְתַרְיָאוֹת הֵן מִן הַפְּרוֹשִׁים, וּמְרָאוֹת אֵת הָדֵם שֶׁהֵן
 12 רְאוּת לְחֻקֵּימִים.
 13 מְסִימַת הַבְּרִיתָא: אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּקִיאִין אֲנִי בְּהֵן יוֹתֵר מִן הַכָּל –
 14 אֲנִי מְכִיר אֵת מִנְהַג הַצְּדוּקִית יוֹתֵר מִכּוּלָם, וְאֲכַן הֵן מְרָאוֹת דֵם

15 לְחֻקֵּימִים, חוּיָן מֵאִשָּׁה צְדוּקִית אַחַת שְׁהֵיִתָּה בְּשָׁבוּנְתֵינוּ, שְׁלֹא
 16 הִרְיָאָת דֵם לְחֻקֵּימִים, וְמִתָּה.
 17 הַגְּמָרָא מְקַשֶּׂה עַל דְּבַרֵי הַבְּרִיתָא: מְדוּעַ שָׂאֵל הַכְּהֵן גְּדוֹל אֵת
 18 הַצְּדוּקִית אִם הֵיִתָּה טְהוֹרָה, וְתִיפּוּק לִיָּה – הָרִי גַם אִם הַצְּדוּקִית
 19 הֵיִתָּה טְהוֹרָה, בְּגָדָיו שֶׁל הַכְּהֵן גְּדוֹל טְמֵאִים, מִשּׁוּם שְׁחֻכְמִים גּוֹרֵי
 20 טוּמְאָה עַל צִנּוּרָא – רוּק דְעַם הָאָרֶץ, וְאִפִּילוֹ אִם הֵיִה זֶה עִם הָאָרֶץ
 21 שְׁאֵינּוּ צְדוּקֵי, וְאֵינּוּ בּוֹעַל נְדָה, רוּקוֹ הֵיִה מְטֵמָא אֵת בְּגָדֵי הַכְּהֵן גְּדוֹל.
 22 מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: אָמַר אַבְיִי, הַצְּדוּקֵי הַמוֹזְכֵר בְּבֵרִיתָא לֹא הֵיִה עִם
 23 הָאָרֶץ, אֲלֵא מְדוּבַר בְּצִדּוּקֵי 'חֶבֶר'.
 24 רַבֵּא מְקַשֶּׂה עַל דְּבַרֵי אַבְיִי, וּמִתְרַץ בְּאוּפּוֹן אַחַר: אָמַר רַבָּא לַאבְיִי, אִם
 25 מְדוּבַר בְּצִדּוּקֵי חֶבֶר, בּוֹעַל נְדָה מְשׁוּיָת לִיָּה – וְכִי אַתָּה מַחֲשִׁיב אוֹתוֹ
 26 כְּבוֹעַל נְדָה, הָרִי וְדָאֵי שְׂאֵין לְחִשׁוּשׁ לְכָךְ, וְכִיִּין שְׁהַכְּהֵן גְּדוֹל חֲשַׁשׁ
 27 לְכָךְ בְּהַכְּרַח שְׁמְדוּבַר בַּצְּדוּקֵי שְׁאֵינּוּ חֶבֶר.
 28 אֲלֵא אָמַר רַבָּא לְתֵרַץ בְּאוּפּוֹן אַחַר,

אגרות קודש

ב"ה, ט"ו תמוז, תשי"ט

ברוקלין.

... זה מזמן שנתתי אל לבי, מה זה עשה ה' ככה לעמנו בני ישראל, בהתבונן בהמצב הירוד בענין זהירות בנינו וחוקי טהרת המשפחה, וכמציין גם כתי"ר לכ"מ, שאף שכשר הוא וכו' וביותר קשה בהנוגע לארצוה"ב, שכנראה במוחש השגחה העליונה הביאה לכאן רוב מנין ורוב בנין של בניי ותורה מתפשטת מכאן וכו', והרי פשיטא דאין להתנחם במרז"ל דבעקבתא דמשיחא חוצפא יסגא ובן הנדה ה"ה (לחד מ"ד) עז פנים (כלה רבתי רפ"ב).

אבל התבוננתי בדן הברור לכל הדיעות, אשר טבילת נדה אין צריכה כוונה כלל, והרי דוקא בארצוה"ב נפוץ ביותר וביותר הענין דרחיצה בנהרות ובימים, ולא רק בימות הקיץ, אלא לעתים תכופות גם בימות החורף, נוסף על הרחיצה מקום אסיפת מים רבים יותר מארבעים סאה פי כמה ובפרט שגם אמת המים מהנהר, לפעמים קרובות, מעורבת בהם או מי מעין.

ואף שפשוט שאין לפרסם הנ"ל ולא רק בפני עמי הארץ אלא גם לאלו שבדרגא עליונה מהם, אבל ביחד עם זה אין לדחות ח"ו כו"כ מבני ובנות ישראל משידוכין למשפחות יראי ה' וחרדים לדברו, אפילו באם היתה ידיעה ברורה שלא נזהרים בטהרת מקוה בפרסום, ועאכו"כ במקום שאין כאן אלא השערה, וק"ל.